

3. Хьёлл Л., Зиглер Д. Теории личности (Основные положения, исследования и применение) / Лари Хьёлл, Даниил Зиглер; пер. с англ. С. Меленевской, Д. Викторовой. – СПб.: Питер, 1997. – 608 с.

УДК 377.35

Ребуха Л. З.

*к. психол. н., доцент кафедри психології та соціальної роботи
Тернопільський національний економічний університет*

ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Професійна підготовка соціальних працівників за університетської освіти зорієнтована в основному на засвоєння системи знань та розвиток навичок й умінь, які забезпечать розв'язання типових задач у майбутній професійній діяльності. Однак формування ціннісних орієнтацій та розвиток практичних умінь, що здатні вплинути на швидку адаптацію фахівців у проблемних, нестандартних ситуаціях, реалізуються не сповна. Саме зазначені умови продукують суперечності між фундаментальною теоретичною освіченістю майбутніх соціальних працівників й недостатнім рівнем їх підготовки до організації взаємодії з різними категоріями клієнтів, які потребують підтримки і допомоги та між методичними можливостями навчальних дисциплін соціального спрямування й їхньою реалізацією традиційними формами і методами навчання [2, 38].

Подолання цих суперечностей обумовлює об'єктивну необхідність запровадження у навчальний процес фундаменталізації освіти. Поняття «фундаменталізація» розглядається науковцями С. Семеріковим та О. Теплицьким як суттєве підвищення якості освіти й освітнього рівня фахівців шляхом належної заміни змісту навчальних дисциплін та методологічних підходів до навчального процесу. Така переміна досягається різним спрямуванням:

а) співвідношенням у змінах між парадигмою освіти та загальнокультурними елементами освіти всіх рівнів із пріоритетним спрямуванням щодо вирішення проблем загальної та професійної культури майбутніх фахівців та умілим формуванням у них аналітичного і системного мислення;

б) оновлення змісту освіти і методологічного бачення навчального процесу, що дозволяє певною мірою змістити акцент з практико-зорієнтованої підготовки фахівця на вивчення фундаментальних законів природи і суспільства для зорієнтування студента на цілісне пізнання і системне бачення наукової картини світу [4; 6].

Фундаменталізація освіти є однією із переваг сучасної освітньої парадигми, що зумовлює глибину і широту загальних спеціальних, філософських, культурних, психологічних, педагогічних та ін. знань й

докорінно перетворює змістову структуру підготовки, направлена на високий рівень теоретичних узагальнень і професійної виучки.

Науковець С. Гончаренко розглядає фундаменталізацію освіти як дидактичний принцип та «провідний імператив сучасних освітніх реформ» [1, 2]. При цьому остання не зводиться до механічного збільшення обсягів кожної з фундаментальних природничих і гуманітарних дисциплін, а передбачає реалізацію принципово нових цілей, змісту і технологій навчання, що забезпечуватимуть нову якість пізнання, мислення, нову якість освіченості особистості. На думку вченого, критеріями ефективності фундаменталізації навчання є: особистісна спрямованість, так як фундаментальними є лише особистісно-привласнені знання; зорієнтованість навчання на розвиток у студентів системного теоретико-методологічного мислення, що дає право осмислити сутність природних явищ і процесів; поетапний розвиток у майбутніх фахівців навичок творчо-пошукової діяльності; продуктивність процесів розвитку методологічної, інтелектуальної, креативної та інформаційної культури студентів.

Фундаменталізація докорінно змінює парадигму освіти вищої школи, яка концепцію «освіта на все життя» успішно замінює на концепцію «освіта упродовж життя». Звідси за фундаменталізації освіти виникають проблеми пов'язані із постійним оновленням її змісту та освоєнням сучасних технологій неперервного навчання щодо поновлення знань у сучасного фахівця [3, 26–28; 5, 7–10].

Отже, фундаменталізація змісту освіти сьогодні є нагальною проблемою сьогодення, оскільки пропонує студенту такі знання, які не старіють з часом, допомагають орієнтуватися у будь-якому незвичному середовищі і є універсальними за сутністю. Зазначений освітній процес не спрямований на збільшення обсягу змісту навчальних предметів чи термінів навчання. Необхідною умовою досягнення мети фундаменталізації змісту освіти є його удосконалення, а в подальшому – розробка нових навчальних курсів, які відрізняються від традиційних навчальних предметів своєю спрямованістю на універсальні і узагальнені знання, на формування загальної культури та розвиток мислення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гончаренко С. У. *Фундаменталізація освіти як дидактичний принцип* / С. У. Гончаренко // *Шлях освіти*. – 2008. – № 1. – С. 2–6.

2. Міщенко І. Б. *Методична доцільність використання кейс-методу в підготовці фахівців соціальної сфери* / І. Б. Міщенко // *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія №11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління: зб. наук. праць*. – Випуск 7. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – С.38 – 44.

3. Ребуха Л. З. *Методологічне обґрунтування соціальної роботи як виду професійної діяльності за сучасних умов суспільного розвитку* / Л. З. Ребуха // *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. – К. : ІІТО НАПН України, 2016. – Випуск 11. – С. 26–31.

4. Семеріков С. О. *Фундаменталізація навчання інформаційних дисциплін у вищій школі : [моногр.]* / С. О. Семеріков ; наук. ред. акад. АПН України, д. пед. н., проф. М. І. Жалдак. – Кривий Ріг : Мінерал ; К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 340 с.

5. Сисоєва С. О. Наукові дослідження як результат творчого пошуку і професійної самореалізації педагога / С. О. Сисоєва // *Творчість і технології в наукових дослідженнях неперервної професійної освіти: [наук. вид. / авт. колектив: С. П. Балашова, Н. П. Баловська, С. О. Сисоєва та ін.]; за заг. ред. С. О. Сисоєвої; АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – К., 2008. – С. 7–12.*

6. Теплицький О. І. Об'єктно-орієнтоване моделювання в системі фундаменталізації підготовки майбутнього вчителя інформатики / О. І. Теплицький // *Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2008. – Вип. 50, ч. 2. – С. 285–288.*

УДК 340.1: 159.9

Ревасевич І. С.

*к. психол. н., доцент кафедри психології та соціальної роботи
Тернопільський національний економічний університет*

Ревасевич В. М.

*студент I курсу коледжу економіки, права та інформаційних технологій
Тернопільський національний економічний університет*

ПРАВОВА КОМУНІКАЦІЯ І МІЖСУБ'ЄКТНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК ЧИННИКИ СТАНОВЛЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Сучасний глобалізований світ та значна потреба економічного зростання спричинили необхідність обрання Україною європейського вектору поступу-руху до стану суспільства загального добробуту та становлення демократичної держави. Основним постулатом останньої є те, що вся владна діяльність у кінцевому підсумку повинна спрямовуватись на забезпечення базових потреб людини, гарантування її особистих прав та свобод як способу забезпечення рівності доступу до ресурсів розвитку та соціальної справедливості. Становлення правової держави в сучасній Україні пов'язане з труднощами і суперечностями, зумовленими нерозвиненістю правової комунікації та недосконалістю правової культури населення. Кардинальними проблемами, які потребують нагального реформування, є недосконалість і невиконання законів, у тому числі з боку держави, недостатня правова поінформованість, правовий нігілізм і нерозвинена правосвідомість громадян.

Зважаючи на викладене вище, кожна свідома особистість має стати не об'єктом, а суб'єктом як власного розвитку, так і становлення соціуму загалом. У процесі соціального розвитку людей, на думку О. Є. Фурман, спілкування є важливою умовою їхнього повноцінного формування, визначає необхідність у ковітальному об'єднанні, порозумінні та взаємоспричиненні. Завдяки йому, стверджує дослідниця, реалізуються соціальні й міжособистісні відносини, взаємодія між особами у циклі суспільного й духовного виробництва, а також виникають раціональні й афективно-вольові